

Kálvin János tanítása a bűnbánatról

Kálvin szerint haszontalan az a hit, amely nem a bűnbánatra és a bűnbocsánatra néz! Szerinte a bűnbánatot az egyház a fegyelmezés és szigorúság eszközévé silányította.

3. oldal

A gyermekek hitre jutása

Aki foglalkozott már gyermekekkel, az tudja, hogy mennyire fogékonyak a gyermekek a hit dolgai iránt. Egy gyermek istenképe olyan, amilyen szülők veszik körül, amilyen a környezete.

4. oldal

Mit jelent az evangelizáció?

Evangelizálni azt jelenti: elmondani mindenkinek a jó hírt: Krisztus által üdvössége van minden Benne bízó embernek! Alkalmas és alkalmatlan helyen, mindenütt hirdetni az Isten szavát.

5. oldal

HARANGSZÓ

A KIRÁLYHÁGÓMELLÉKI REFORMÁTUS EGYHÁZKERÜLET GYÜLEKEZETI LAPJA ● 2016. OKTÓBER 27. ÉVFOLYAM 20. SZÁM

Megtérés

Felfoghatatlan titok a megtérés csodája. Az, hogy egy ember megtér, megváltozik, megszabadul bűnöktől és kísértésektől, hogy más emberré lesz, olyan misztérium, amiben csak gyönyörködni lehet, de felfogni nem. Amikor Isten Szentlelke megérint valakit, akkor ez a megmozdító, életet adó erő megszomorodást hív létre. A megtérő ember mindenekelőtt egy megszomorodó, szégyenkező ember, aki meglátja önmagát az Isten Lelkének tükrében. Nem emberi, a bűnt és szennyet csak a másokban észrekező látás ez, hanem a Lélek színéről színre való megismerésének képessége. A megtérés misztériuma az önmagunkra ismerés ajánlékával kezdődik, ami csak megszomorodást munkálhat bennünk. A megszomorod-

dás bűnbánatot von maga után, a bűnbánat pedig feloldozást, a feloldozás pedig megszabadít a kísértés és a bűn terhétől. Ezt a megszabadulást mint örömet és a világosságban való szárnyalást éli meg a megtérő ember, aki többet soha nem akar már a régi úton járni: megtért. Aki egyenesen az örömezzel akarja a megtérést kezdeni, az semmit nem értett meg az Evangéliumból, és Istennek Lelkével sem találkozott. Az egyház időről időre megremül a megtérés misztériumától. Volt, hogy tiltotta még az említését is, azt a szektáknak engedte át. Ahol elutasítják a megtérést, ott nincs új élet, hiányzik a megújult ember, eltűnik Isten országának legnagyobb misztériuma.

Büszkeség

A közelmúltban Budapesten megrendezett, a nemi identitás „másságában” – vagy sokkal inkább zavarában – élő felvonulásán, a Pride-on résztvevők Istent hivatalosan is mesének nyilvánították. Maga a rendezvény elnevezése is sokat elárul céljáról és irányáról, a „pride” ugyanis büszkeséget, dacosságot jelent. Ezen a felvonuláson magával Istennel szálltak szembe a résztvevők.

Évről évre felháborodást és értetlenséget vált ki a társadalom többségéből a „nemi másság” képviselőinek nyilvános felvonulása. A felháborodás és az értetlenség bár képmutató, de jogos, mert a társadalom joggal teszi fel a kérdést, hogy ha már ezt a fajta másságot – lelke rajta alapon – csendben megtűri, akkor miért kell vele a nyilvános térben szembesülnie?

A nemi identitást felborító másság nyilvános propagálását mint az emberi közösség életképességének és szaporodásának alapjait megingató értékrendet a társadalom nyugodt szívvel betilthatná. Ezzel nem sérülnének a szabadságjogok, sőt, a Pride felvonulások hivatalos betiltása jelentené a társadalom szabadságjogainak a biztosítását. Mert nem csak az egyénnek vannak szabadságjogai, hanem a közösségnek, a társadalomnak is. A közösség legelső joga pedig – ahogy az egyéné is –, hogy maradjon életben. (folytatás a 2. oldalon)

Büszkeség

(folytatás az 1. oldalról)

A szabad és a lehet értéke kuszálódott össze végtelenül és menthetetlenül a modern társadalomban. Azért történhetett ez meg, mert míg az egyéni szabadságjogokat szakrális szintre emelte a modernitás, a közösség jogait majdhogynem szégyellnivalóvá züllesztette a népakarat.

Az európai társadalmi gondolkozás valamikor a 17. században lemondott a belső szoba feletti ellenőrzésről, mert életét alapvetően a demokrata értékrendű, tehát az egész közösség szavát meghallgató és az azt képviselő államrendszerben látta. Azt remélte ettől, hogy Európa egy jobb, élhetőbb hely lesz, ahol a különböző emberek békességben megférnek egymás mellett, nem firtatva, mi történik a belső szobában. Európa ettől jobb nem lett, elszabadult viszont az önzés szelleme, ami végérvényesen megszüntette a szabad és a lehet közötti súlyos határt. Az „amit lehet, azt szabad is” gondolata megszüntette a világ teljességének ékességét, a mindent összefogó rend szépségét, és apró, individuális darabokra törte a szentség fogalmát. A modernitás egyféle szentséget ismer csak, a „nekem így jó” szentségét.

A Büszkeség Parádéjának magasra emelt kiáltványa szembeállítja a szerelmet Istennel, illetve felajánlja a szerelem modern, Isten nélküli értelmezését. És itt kezd el ez a kérdés érinteni bennünket, a „nem másokat” is. Ugyanis egy, a társadalomban nagyon elterjedt közvélekedést fogalmaz meg és emel hivatalos álláspontra ez a „megvetett, ferde társaság”: szeretni Isten nélkül is lehet.

Ha belegondolunk, hogy milyen sok fiatal vallja ugyanezt, amikor házasságkötés nélkül keres a másikban társat és boldogságot, akkor láthatjuk, hogy ez a másság-felvonulás nem is áll olyan távol a társadalom közgondolkodásától, és ez az, ami igazán aggasztó. „Minek a papír, a szerelem és a boldogság a fontos, eskü nélkül is szeretjük egymást, nem szükséges ehhez se Isten, se az oltár” – ugyanannak a problémának egy másik megjelenése: nincs szükség Istenre, csak szerelemre.

A társadalom azért nem tesz semmit a saját jövőjét is veszélyeztető ferde gondolkodás nyilvánossága ellen, azért tűri, hogy a belső szobák bűnei kijöjjenek a nyilvános terekre, mert valahol, a szíve mélyén feloldozást talál benne saját bűneire. A megtérés nélküli megtisztulás halálos illúziója ez.

VISKY ISTVÁN

A megtérés öröme

„Ha tehát van vigasztalás Krisztusban, ha van szeretetből fakadó figyelmeztetés, ha van közösség a Lélekben, ha van irgalom és könyörület, akkor tegyétek teljessé örömet azzal, hogy ugyanazt akarjátok; ugyanaz a szeretet legyen bennetek, egyet akarva ugyanarra törekedjétek. Semmit ne tegyetek önzésből, se hiú dicsőségvágyból, hanem alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál, és senki se a maga hasznát nézze, hanem mindenki a másokét is.” (Fil 2,1-4)

A filippi gyülekezet külső szorongatás idején nehezen érzékeli, hogy gyengülő ellenállása a belső feszültség erősödésével arányos. A mai keresztyén világ halálfélelemmel küzd. Aggódik önmagáért. Ítélet alatt lévő kisebbségnek tekinti önmagát. Az önfeladás rémképei között úgy látja helyzetét, mint elhagyott csatateret, áldozatokkal teli vérmezőt, ahol a győztesek diadalmenettel, csúfolódó káromlással foglalják el az utolsó állásokat, rombolják le a templomokat és mindent, ami útjukban van. A tegnapok hírei, a holnapok prognózisa egyelőre elkeserítően kétségbeejtő. Ártatlanok halnak meg akár ünneplő sokadalomban, ösztönként mocsos kezük emelnek, lehet vigyázatlan emberekre, agresszorok tapossák le a gyümölcsös kerteket, de törnek-zúznak bármit, ami számukra más, mint a sajátjuk.

A jajveszékelt keresztyén Európa ellenállása megbénult, pedig a külső erők nem emberfeletti. Csak annyi kellene, hogy Filippiben akkor, Európában most összeszedné magát a közösség. Legyen az EU, vagy Ökumené, lehet az volt szocialista, avagy régen kapitalista ország. Ugyanígy történelmi felekezetek és újabbak, akármilyen nyelven szóljanak, de szóljanak és szolgáljanak az evangélium parancsa szerint.

AZ ÚJ ÉLET KÜZDELME

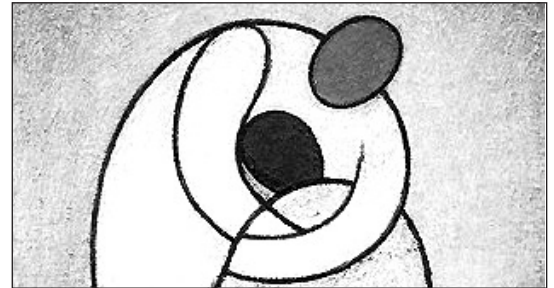
Pál apostol küzdelemről szól. Győzelemre tanít, amelynek célja az üdvösség. Filippiben számba kell venni Krisztus gyülekezetet megerősítő pilléreit. Közel kétezer éve a feladat változatlan.

Ha van vigasztalás Krisztusban, azaz ha a Vigasztalót – a paraklétoszt – szava szerint követi a gyülekezet, ha a közösség Isten tanácsára nem a halálfélelem szakadékába szédül, hanem Isten Lelkét követi és mindenben Vele van.

Ha van szeretetből való figyelmeztetés, azaz lelkigondozói bátorítás, mely a szeretetből táplálkozó intés és visszasegítés a küzdő testvérek közösségébe. Ezáltal éled és magára talál az egyén, és az egymásra találásban erősödik Krisztus földi teste.

Ha van közösség a Lélekben, azaz Isten és ember együttlétének látható és láthatatlan szoros összefonódása. A test tagjainak hiánytalan és harmonikus összekapcsolódása a Szentlélekkel az igazi egészség.

Ha van irgalom és könyörület, azaz a sebeitől és betegségeitől megszabadult egészséges

ember és a testvérek egészséges sokasága, például életre lesznek képesek. Ilyenkor megtisztulnak a közhelyé alacsonyított fogalmak, a tettek leleplezik az álcázott semmittevést, az imádság megtelik tartalommal.

Az erős gyülekezet pillérein az apostol öröme kiteljesedőben van. Az igehirdető Pál közölte Isten megoldásra vezető ismérveit. A helyes ösvényt követni szándékozóknak nincs más feladatuk, mint hidat építeni, és ezen a hídon közlekedni és közeledni. Nincs más, mint hitvallással és tudatos hittel az üdvösség irányába küzdeni, de a mindennapok győzelmére is igényt tartani.

VIZSGÁLD MEG MAGADAT!

A tudatosan és hitelesen törekvők naponta ellenőrizhetik, és ellenőrizniük is kell a küzdelem módjának minőségét. A hozzánk is szóló levél három ellenőrző pontot emel ki örökérvényesül.

Ugyanezt akarjátok, hogy a cél, a céltudat és a célra törekvés egysége a közösség egységét hozza létre, majd tartsa haladó és emelkedő pályán. Ökumenikus mozgalmunknak egyik legnagyobb kérdése, hogy a nyilvánvaló akarat mennyire von egységbe bennünket, és mennyire eredményes, vagy eredménytelen.

Ugyanez a szeretet, hogy semmilyen érzelmi tévelygés ne cserélhesse fel a Krisztus szeretetét. Az Ő felénk hozott szeretetében nincs semmilyen válogatás, sem személyi, sem nemzeti. Mennyire mérlegre állítja ez a mi szeretetünket, amikor személyválogatásban, vagy népek közötti különbségtételben éljük meg a magunk szeretetnek nevezett érzelmét.

Ugyanarra törekedjétek, hogy rokonlelkek maradhassatok. Ahol rokonságban vannak a személyek és a célok, megvalósul a lelki rokonság. Kedves más felekezetű és más nyelven beszélő testvérek, itt az ideje, hogy ne csak a szánkkal beszéljünk a keresztyének családjában lévő rokonságról, hanem éljük is meg ezt a rokonságot. A barátainkat megválogathatjuk, de a rokonokat nem, mert azokat Isten rendeli mellénk.

Minden igehirdetésnek a legérzékenyebb kérdése az, ami a hallgatóságban is feltevődik, hogyan cselekedjünk az Isten igéjének megfelelően. Pál válaszából egy nehezebben elfogadható tanácsot emelek ki: „alázattal különbnek tartsátok egymást magatoknál!”

Egymásban Isten arcát láthatjuk, és ami azon túl van, az az emberi, ami lehet jó is, vagy rossz, de mindig megtérésre indító.

CSÚRY ISTVÁN

Kálvin János tanítása a bűnbánatról

Kálvin szerint az evangélium lényege: a bűnbánat és a bűnbocsánat. Haszontalan az a hit, amely nem ezekre néz! Szerinte a hit gyümölcse nem lehet más, mint a bűnbánat, amit az egyház a fegyelmezés és szigorúság eszközközévé silányított.

Kálvin idején ugyanis az egyház a bűnbánatot a szív töredelme (bűntudat) – a száj vallomása (bűnvallás) – és a cselekedetek elégtétele (vezeclés) hármasság szerint képzelte el, és nem az Istenhez visszatérő, megjobbuló ember megváltozásaként.

A bűnbánat lényege ugyanis nem a bűnt, a sírást vagy a hamuszórás (azok csak a bűn megvallásának külső módjai), hanem az ó-ember megöklése (hagyd el a rosszat, ami Isten ellenségévé tesz!) és az új-ember meglevenítése (cselekedd a jót!).

A fűlbegyónásnak nincs is igazi szentírási alapja. Az egyház mégis isteni eredetűnek jelentette ki, aminek külső formáját az egyház törvénye szabta meg. Ezért bizonytalankodott Luther is olyan sokat, hogy a gyónás harmadik sákramentumnak tekinthető-e? (Nincs szerzetési ige!)

A legveszélyesebbnek Kálvin az elégtételt tartja, hiszen a kiengesztelés, a kárpótlás, a büntetés kiváltása, a kár ellensúlyozása nem lehet megfizetés Istennek, mert ha az, akkor Krisztus elégtétele nem elégséges! Valóban fontos az elégtétel, de nem Isten, hanem a bűnös ember lelkének és kapcsolatainak helyreállítása miatt. Hitünk szerint azonban Istent nem lehet tökéletlen emberi cselekedetekkel kiengesztelni. Ha ez így lenne, akkor a kétkedő lelkiismeret állandóan azon rágódna és emésztődne, hogy elég-e a vezeclése?

MEGTÉRÉS HELYETT KATEGÓRIÁK?

Az egyház ennek a kérdésnek igyekezett elejét venni a bocsánatos és a halálos bűnök kategóriájának bevezetésével. Az egyik csak ideig tartó büntetést von maga után, és könnyebb tőle „megszabadulni”, míg a másik „hatástalanítja” Isten kegyelmét és a pokol legmélyebb bugyraiba taszítja az embert. Az egyik csak ideig tartó büntetést von maga után, amitől az őszinte bűnbánat, az imádság és a jótettek is megszabadítanak; míg az Isten dolgainak tudva és akarva nem engedelmessé embert csak igaz megtérése mentheti meg az örök kárhozattól. Jézus viszont éppen azzal vigasztalja a bűnös embert, hogy minden bűn megbocsátatik, a Szentlélek elleni káromlás kivül (Mt 12,31).

Kálvin ezek mellett a hamis és felszínes bűnbánatra is kitér. Áháb király történetéből kiindulva azt az amúgy jogos kérdést feszegeti, hogy Isten miért nézi el azt, hogy a hirtelen jött rémület után, a megtért király a harag felfüggesztése és az életveszély elhárulása után ismét

bűnbe essen? Az Isten érthetetlen kegyelmén és türelmén felháborodó ember azonban ilyenkor elfelejti, hogy Isten nem kényszeríti magára törvényeit (azt a mi elégtétel-vágyunk tenné!), nem fizet meg mindenkinek azonnal, mert különbséget tesz bosszú és fenytés között. Isten nem Áháb király kedvéért függeszti fel ítéletét, hanem azért, hogy az általános figyelmeztetés legyen minden hívő ember számára.

A mennyei Bíró ugyanis ellenségein bosszút áll, és megfizet nekik, de a mennyei Atya megfenyíti gyermekét, hogy az visszatérjen Hozzá. Khrüszosztomosz ezt azzal példázta, hogy a gazda szolgáját megbünteti vétkéért, de fiát a büntetésen keresztül is jobbulásra okítja! Ha ellenben a fenytés hatástalan marad, akkor az ember olyanná lesz, mint a sütés közben meg nem fordított lángos, aminek egyik oldala megég, míg a másik nyers marad (Hós 7,8)!

A BŰNBÁNAT GYÜMÖLCSEI

Az elégtétel tehát nem lehet Istennek való megfizetés, hanem (ahogyan Augusztinus is tanította): a bűnbánat bizonyágtétele az egyház előtt, amiből később a gyónás és a vezeclés emberi gyakorlata tévesen nőtt ki.

Kálvin mindezek ellenére nem veti el a magános bűnvallást, ha az önkéntes. Amikor ugyanis a bűn kimondódik, akkor feloldódik. Feloldozás, kibékülés, visszafogadás nélkül a bűnbánat felemészt az embert. Csupán abban nem értett egyet, hogy ki adhatja a bűnbocsánatot: egyedül Isten.

A Szentírás e tekintetben is világosan fogalmaz: Isten Krisztus „egyszeri és tökéletes” engesztelő áldozatáért engedi el adósságunkat (bűneinket). Ne akarjunk hát az ember vezecléséért cserébe elégtétel-nyugtát kiállítani a megfizetésről – önmagunknak sem!

Husz János megtérése

Husz János (1370-1415) édesanyja egy kegyes asszony volt, aki fiát már kora gyermekkorában megtanította imádkozni. Husz János pap akart lenni, de nem meggyőződésből, hanem a jó kereset és a tekintély miatt. 1396-ban Prágában a Károly egyetemen letette a mesteri vizsgáját. Ezen az egyetemen lektor lett, és gond nélküli élete volt. 1398-ban John Wycliffe alapján négy filozófiai művet írt. A Bibliát is elkezdte tanulmányozni. A bibliatanulmányozások Husz János megtéréséhez vezettek.

Megtérése után Husz János az Evangéliumot akarta hirdetni. 1400-ban szentelték pappá. 1402-ben a prágai Betlehem kápolnában prédikál. E tizenkét év alatt a Betlehem kápolnában több mint 3000 prédikációt mondott! Az egyszerű emberek szerették Huszt – az emberek egyszerű nyelven prédikált –, de a többi emberhez is szólt. Husz sokat olvasta a Bibliát, jártas volt benne, és az Írást az Írással magyarázta.

Husz János szorgalmasan tanulmányozta Wycliffe teológiai könyveit, de nem mindenben egyezett a véleménye Wycliffe-fel. Husz János nem vallotta a transzsubstantio-tanát, hogy a misén a kenyér és bor átváltozik Jézus Krisztus testévé és vérévé, nem úgy, amint Wycliffe állította. Husz is, mint Wycliffe, le akarta fordítani a nép nyelvére a Bibliát.

1350-ben el is készült a cseh Biblia. Valószínű, hogy ez a fordítás a Benedek-rendi és dominikánus szerzetesek segítségével egy prágai kolostorban készült el. Ezt a Bibliát ó-cseh nyelven írták, és a latin ábécét használták.

1407 után egyre több ellenállásba ütközött a prédikációit illetően. 1412-ben elhatározta, hogy elhagyja Prágát. Husz sokat prédikált és rájött arra, hogy a bohémiai magasságon a lelkészek csak a latin nyelvet használják, amelyet sokszor még olvasni sem tudnak. Ezért cseh nyelven írt könyveket, többek között egy magyarázatot az Apostoli Hitvalláshoz, a Tízparancsolathoz és a Mi Atyánk-hoz. Ugyanebben az időben foglalatosságot adott a cseh bibliafordítás revíziójával, átvizsgálásával.

Husz János cseh bibliafordítása érthetővé tette az egyszerű nép számára is Isten Igéjét, éppen úgy, mint Károli Gáspár 1590-es magyar nyelvű Vizsolyi Bibliája.

Életét adta az ő Uráért, mert mártírhallal, máglyán halt meg hitvalló magatartásáért.

Kiábrándulás Istenből

Isten mindannyiunkat táalentumokkal és küldetéssel indít el ebbe a világba. Megkapjuk hozzá a környezetet, a lehetőségeket, a segítséget, és ha rossz irányba haladunk, az akadályokat is. Viszont felnőve, ahogy telnek a mindennapok, hónapok, évek, sok minden történik az életben. Az ember sokféle környezetet megjár, sokféle szituációba kerül, hibázik, botlik, örül, kesereg, sikerül, vagy nem sikerül az élete.

Hibák után vagy akadályok között pedig hajlamosak vagyunk nem szétnézni magunk körül, és megkeresni a saját felelősségünket, hanem elkezdünk sokszor hibást keresni. Nagyon ritkán jutunk el odáig, hogy a saját hibánkat és saját felelősségünket felismerjük, és azzal szembenézzünk.

Ehelyett van egy kényelmesnek látszó megoldás: valakit kikiáltunk bűnbaknak vagy elkezdjük hibáztatni Istent. Pedig valószínűleg nem nekünk kellene kiábrándulni Istenből, hanem Isten már rég kiábrándult belőlünk, csak még nem vetjük észre.

Mondhatná valaki, hogy jó, jó, de mi van a betegségekkel, hiszen beteg lettem, de én nem ezt érdekelttem, vagy valami cél érdekében sokat dolgoztam, és nem sikerült, így nem ennek kellett volna történnie. És jogosan ábrándultam ki Istenből.

Persze, lehet úgy is tenni, mint a viccben a székegy báci, mikor a jég elverte a termését, kiment egy nagy bottal, és ami megmaradt, azt elkezdte püfölni, közben pedig azt ordította, hogy „lássuk, Uram Isten, mire megyünk ketten!”

Ehelyett javasolok egyebet: Isten céllal küldött el, és a cél érdekében akadályokat is gördít elém, viszont azt szeretné, hogy a célot elérjem. Mi a cél? A mennyország! És mi van, ha azért vagyok beteg, hogy valaki hitre jusson, azért nem sikerült valami, mert túl büszke voltam, vagy azért kaptam nehezítést, hogy valamit megtanuljak?

Isten nem ad és el sem vesz véletlenül semmit. Érted-e ezt?

T. BEA

A gyermekek hitre jutása

Aki foglalkozott már gyermekekkel, az tudja, hogy mennyire fogékonyak a gyermekek a hit dolgai iránt. Egy német felmérés szerint a hatéves gyermekek istenképe független attól, hogy hívó vagy hitetlen környezetből jön-e, vagyis ez azt jelenti, hogy nincs ateista gyermek, csak ateista felnőtt.

Talán meglepő vagy megdöbbenő dolgot fogok mondani, de egy gyermek istenképe olyan, amilyen szülők veszik körül, amilyen a környezete. Ha elgondolkodunk rajta, rájövünk, hogy ez mekkora felelősséget ró ránk. Hiszen azt mondják sokan, hogy majd a hittanórán tanul Istenről, aztán ha nem jó a vallástanár vagy a lelkipásztor, akkor sajnos a gyermek nem vágyik hittanra, vagy nem jut hitre.

Pedig a hit alapjait nem a lelkész rakja le, hanem a szülő. Az édesanya szeretete teremti meg az ösbizalmat, ösbiztonságot, ébreszti fel és erősíti a szeretetet, az apa ereje adja a tekintélyt, önbizalmat. Mivel Isten minden gyermeket egy családba helyez, akinek az első kapcsolata a világgal és a világ dolgaival a szülő, az istenképet is elsődlegesen ők határozzák meg. Vagyis egy szerető családban felnövő gyermeknek őt szerető Isten képe alakul ki legelőször, egy tekintélyelvű családban élő gyermek számára az Isten elsősorban szigorú, egy szeretetlen környezetben növő gyermek pedig könnyen válik kételkedővé, vagy akár hitetlenné.

Nehogy valakit ez abba az irányba vigyen el, hogy én azt mondanám, hogy a szülő az Isten, hanem hivatkozva a német felmérésre, valamint Jézus szavaira: „Engedjétek hozzám jönni a kisgyermekeket, és ne tiltsátok el tőlem, mert ilyeneké Isten országa” (Mk 10,14), ki merem jelenteni, hogy minden gyermek Istentől elindulva ebbe a világba, hozza magában az Isten képét. Hogy mivé formáljuk, vagy mivé deformáljuk ezt a képet, ez már elsősorban a család, a környezet és egyház felelőssége.

Így amennyiben hittanról, hitre nevelésről beszélünk a továbbiakban, a kérdés leegyszerűsödik már csak azért is, mert hitet oktatni, tanítani nem lehet. Egyet lehet tenni: szívből szívbe átadni.

A gyermekek nagyon szívből jövően tudnak imádkozni. Hiszik, hogy Isten olyan, mint egy jó szülő, aki segít, oltalmaz, vigasztal. Így ez gyermekkorban bőven elegendő is, mert jutalmazni és büntetni ott van a szülő és a peda-

gógus. A gyermek még nem fél Isten büntetésétől, sőt nem is érti, hogy Isten miért büntetne, ha a kisgyermekkor szülői háttér szerető és elfogadó volt. Arról, hogy Isten valójában hogy működik, azt ők csak később értik meg. Elegendő is akkor megérteni, amikor már tudnak ok-okozati összefüggést megtalálni.

Így szerintem hibás azzal riogatni a gyereket, hogy ha rossz leszel, akkor a jó Isten megbüntet. Neki olyan istenképe van, aki szeret. Nem kell Istenből mumust faragni. Mondjuk azt, hogy ha rossz leszel, ez vagy amaz lesz a büntetésed. Tanítsuk meg azt, hogy Isten mindig vigyáz ránk és mindent lát. Később pedig megérti azt is, hogy ha mindent lát, akkor büntet is.

Természetesen sokat foglalkoznak a gyerekek a mennyország és pokol képével. Tudják, hogy a rossz emberek a pokolba kerülnek, de hogy lehet egy gyereket azzal riogatni, mert hallottam olyat, hogy „kisfiam, ha így viselkedsz, a pokolba kerülsz”. Milyen rosszat tud tenni egy gyerek, hogy ilyet mondjunk neki? Mondjuk azt, hogy a rossz emberek a pokolba kerülnek, akik nem hisznek, hazudnak, lopnak, ölnek, csálnak. Így eldönti ő, hogy milyen szeretne lenni. Törekedni is fog rá, higgyük el, mert szereti Istent.

Szeretnék még szót ejteni, így év vége közeledtével a „Jézuskás” és „angyalkás” karácsonyvárásról. Valahogy én nagyon hibásnak tartom. Szép dolog az, hogy karácsonykor, Jézus születése napján megajándékozunk egymást, de azt elhítni a gyerekekkel, hogy ezt a Jézuska hozza, vagy az angyalkák repítik, én nem tartom jónak, pontosan az istenkép miatt. Egyrészt azért, mert milyen Jézuska az, aki egyik gyereknek telefont hoz, vagy laptopot, a másiknak pedig plüssmacit és édességet? Jézus a gazdag gyereket szereti, és a szegényt kevésbé? Közben pedig tanítom neki, hogy Jézus a szegények, betegek barátja. Amikor pedig rájön arra, hogy nem Jézuska hoz ajándékot, hanem azt a szülő veszi, a gyermek első gondolata tudjuk, hogy mi? Az, hogy Jézuska nem is létezik, mint ahogy a Mikulás és a húsvéti nyuszi sem. Így a teremtő, szerető, gondviselő Istent aprópénzre váltottuk és megkérdőjelezhetővé tettük. Aztán magyarázkodunk, hogy a többi mind igaz, csak éppen ajándékot nem hoz.

Végül tehát a hitre nevelés nagyon egyszerű és ugyanakkor nagyon összetett. A példánk nyomán tanul és jut, vagy nem jut hitre. Íme, egy példa: a mai keresztyén templomba járás nőközpontú, vagyis oda nők járnak inkább. Így a fiúgyermek, akik az apjukat másolják, és az istenkép, istenhit nagyban függ tőlük, mit látnak: hinni olyan nőies dolog, az nem férfias egyáltalán.

„Higgy az Úr Jézus krisztusban és üdvözölsz mind te, mind a te házad népe.” (ApCsel 16,31)

Értjük, ugye, így már értjük ezt az Igét?

TÓTOS BEÁTA

Mit jelent az evangelizáció?

Evangelizálni azt jelenti: elmondani mindenkinek a jó hírt: Krisztus által üdvössége, élete, reménye, ereje, vigasztalása van minden Benne bízó embernek! Mert „a hit hallásból van, a hallás pedig Krisztus beszéde által” – írja Pál apostol a római gyülekezetnek.

Az evangelizáció nem csak a templomokban, bizonyos vallásos tevékenységekre kijelölt tereken valósul meg, hanem mindenütt. A jézusi „alkalmas és alkalmatlan időben” kifejezést akár úgy is mondhatjuk, hogy alkalmas és alkalmatlan helyen, mindenütt, az utcán is hirdetni az Isten szavát.

Csakhogy ez számunkra kicsit idegenül hangzik, sőt kellemetlen emlékeink is lehetnek az utcai evangelizátorokkal kapcsolatban. Azok jutnak eszünkbe, akik házról-házra járnak és kicsit erőszakosan próbálnak győzködni az „igaz vallás” kizárólagosságáról. Nem is mindig csak a sajátjuk mellett érvelnek, hanem kényesen figyelnek arra is, hogy hibákat találjanak saját hitemben-vallásomban. Azon igyekeznek, hogy „megtérésem” egyben haragos eltérés is legyen mindattól, amiben egészen addig hittem, vagy legalábbis hinni igyekeztem, illetve éltem.

Kétségeink vannak ezzel a módszerrel kapcsolatban. De vajon nekünk nem kellene az utcán is megjelennünk? S ha igen, akkor milyen módon? Tanítvánnyá tenni minden népet – ez eléggé egyértelmű parancsnak tűnik, de a megvalósítás valahogy mégsem olyan egyszerű. Pedig ha minden templomba járó csak a közelében lévőknél közvetítené a krisztusi üzenetet, mekkora változás lehetne...

TEGYETEK TANÍTVÁNYOKKÁ

Az evangelizáció, misszió, az üzenet továbbadása hitünk öröméből fakadó tett. Boldogító következmény. Valami olyan, mint mikor a növény tápanyagok lévén egyre több gyümölcsöt terem. Ha nem előítélettel, vagy irigységgel..., és még sorolhatnám, hanem az Úr szemével nézünk az emberekre, akkor mi is azt szeretnénk, hogy ők is átéljék a Mindenhatóhoz tartozás örömét és erejét. Ezt értjük. De ha fontos és támogatandó mondjuk a nepáli misszió, akkor miért olyan furcsa, ha valaki Istenről, hitéről kezd el beszélni egy baráti társaságban?

Még az (el)térítőket (pl. házaló Jehova tanúi) is kizökkenti a ritmusukból, ha valaki beszélgetni kezd velük. Nagyon is meglepődnek, ha egyszer csak valaki református hitéről szeretettel, lelkesedéssel tesz bizonyosságot előttük, és mondjuk még idézeteket is olvas fel a saját Bibliájából. Sőt, még istentiszteletre is meghívja őket. Miért ne?! Persze, előbb nekünk magunknak kell tisztában lennünk, hogy hol a helyünk „Krisztus testében”, az egyházban, hogy mit jelent számunkra ez a „tagság”!

Azt is tudatosítanunk kell a magunk számára, hogy szembesülni fogunk visszaautasításokkal, elfordulásokkal is. Tanácsos kilépni a

komfortzónánkból. Kicsit többet kell megtenni, mint ami csak úgy egyszerűen kényelmes lenne. Nem csak várni, hogy esetleg felmerüljön a vallás-hit téma, hanem egészen nyugodtan szóba hozhatjuk mi magunk is. Beszélhetünk saját hitünkről, Istennel történő kapcsolatunkról. Lássá, hallja a világ, hogy lehet, sőt érdemes beszélni-hallani Krisztusról.

A rosszul reagálókért lehet imádkozni. Az nem árthat, sőt. Arról nem is beszélve, hogy amikor másnak beszélek Istenről, hitemről, saját magamnak is beszélek. Saját magam számára is megjelennek az új, a hitet erősítő felismerések.

CSODÁKAT TAPASZTALNI

Az evangelizálás eredménye sok esetben nagyon is meglepő lehet. Előfordul, hogy olyanok, akikről gondolnám, hogy nem, mégis olyan felszínesek és visszakézből elutasítanak. De nagyon sokan, akikről azt gondolnám, hogy reménytelen esetek, egyszer csak nyitottá, meglepően befogadóvá válnak az üzenettel kapcsolatban. És ezek azok a tapasztalatok, élmények, melyek újabb szolgálatra, misszióra ösztönöznek. Misszióra Nepálba? Akit oda hív Isten, igen, de legelőször a családban, a közlemben, az utcán.

Miért olyan lehetetlen dolog megszólítani valakit az utcán, és – ha kíváncsi rá, ha nem veszi tolaodásnak – elmondani neki, hogy nekem miért fontos Isten és a hit, és hogy esetleg gondolja meg ő is, látogasson el istentiszteletre, hiszen nem veszíthet semmit, sőt?!

Mi, emberek, a bűneink által pokollá tesszük a saját világunkat. Jobb lenne ezen változtatni az evangelizáció által is. Lehetséges. A környezetünkben uralkodó rossz hangulaton is változtathatunk az evangelizáció által: tudatosítjuk magunkban és elmondjuk másoknak is a hitünket. Egy kínai közmondás szerint mester és tanítványa beszélgetnek: Sokat kell még várni arra, hogy a dolgok jobbra forduljanak? – Hát, ha várunk, akkor még sokat! – felelte a mester. Nos, akkor én vajon még meddig akarok várni?

Evangelizátor

Az evangelizálás valami hangos, illetve hallható dolog kell legyen. Az evangelizátorok, reformerek feltűnők kell legyenek. Már csak azért is, hogy az emberek figyeljenek rájuk. Ők úgy mondják, hogy az embereknek, hallgatóiknak igazából nem is rájuk, hanem a mondanivalójukra kell figyelni. Ők nem sztárok. Mégis valami különlegeset tesznek, az evangéliumot valamilyen egyedi, magával ragadó módon hirdetik. Hirdetik, de egyben hat is általuk a Krisztusról szóló örömhír: hat és gyógyít.

Most csak két „mai” evangelizátorra hívom fel a figyelmet. Az egyik ifj. Csomós József. Ő Magyarországon a Tiszán-inneni Református Egyházkerület ifjúsági referense. A HarangSzó Rádió adásaiban is számos alkalommal hallhattuk mindannyiunkat megnevettető előadásait. Üzenet-közvetítéseiben a humor csak eszköz, mellyel utat teremt az evangélium felé. Ezek az előadások válogatás nélkül mondják ki a tiszta igazságot hibáink, bűneink, emberi létünk vonatkozásában. De a stand-up-osokra emlékeztető stílus soha nem homályosítja el Isten szeretetéről és elfogadó kegyelméről szóló bizonyosságtételt. Isten hív, vár, megerősít. Hozzá tartozni a legnagyobb, a legésszerűbb dolog ebben a világban, sőt!

A másik mai evangelizátor Pál Ferenc. Igaz, ő nem református, nem is protestáns, hanem római katolikus pap. De saját bevallása szerint is mindenkire szól. Kedd estéknél, Budapesten a Millenáris Teátrumban vannak az előadásai mindenféle, aktuális és égető témában. „Pálferi” mentálhigiénés szakember is. Nála is működik a humor. „Nem vagyok sztárpap” – mondja, de előadásain hetente több százan vannak jelen, és ennél még sokkal többen hallgatják őt az interneten. A hallgató közönség itt is többnyire a fiatalság, ill. alig harmincon felüli, főként diplomás emberek. Az ő előadásai is, mint akár ifj. Csomós Józsefé, nem csak információátadás, hanem közösségteremtés. Előtte, utána közösségi alkalmak zajlanak.

Az evangélium közösségre hív. Közösségre Istennel és legalább annyira közösségre egymással, a felebaráttal és a gyülekezettel. Az élet erejét, mozgatóját, sok esetben – igen – az élet értelmét is ebben (ezekben) a közösségben találhatjuk meg.

Hogy életben maradjanak

GONDOLATOK A KÁRPÁT-MEDENCEI REFORMÁTUS KOLLÉGIUMOK KÖZÖS TANÉVNYITÓJA KAPCSÁN

„De teveled szövetséget kötök, és bemégy a bárkába, te és a te fiaid, feleséged és fiaidnak feleségei teveled... hogy életben maradjanak.” (1Móz 6,18.20)

Ódon és mégis ízlésesen felújított falak, megfakult fényképek és friss, mai arcok, nemes ívű írások megsárgult papíron és villódzó billentyűzet a mobiltelefonon, elődeink egyenes tartása és zászlóink lengése mai szelek szárnyán és az a szentírás, az az Úr, aki mindezt összeköti, megszenteli és élővé teszi.

Ez vett körül „Erdély legszebb szülőtte” új köntösbe öltöztetése és a közös tanévnyitó ünnepségén. Bevallom, valami olyan különös érzés fogott el, amit nagyon nehéz szavakba önteni. Talán éppen Noé története világítja meg számunkra, milyen érzés is született meg bennem ott, a tömegben Enyed ősi scholájának és templomának falai között. Egy Bárka lett az iskola, a templom és az egyház is fiatalnak és idősnek, diáknak és tanárnak, enyedinek és vendégnek egyszerre. Egy Bárka, egy menedék, valahol az Erdély hegyei és dombjai között lassan süllyedő szórványznak. Egy Bárka és mentsvár a magyar szó, a tudomány és műveltség számára a Kárpát-medencei diákság számára. Egy küldetéses hittelt betöltött Bárka, templom az európai keresztyénség számára. Bárka, melyet a felszínen tart az Isten kegyelme. Egy Bárka, melyen belül össze kell tartani az ott lévőket küldetéses hittelt, imádsággal és szeretettel. Egy Bárka, ahonnan mindenki számára csak a reménység, az Istenbe vetett bizalom és a Krisztusban megtalált élet hangja szól, olykor figyelmeztetőleg, máskor pedig megnyugtatólag. Bárka, ahol minden gyermekben felfedezzük az Isten által neki ajándékozott értékeket.

Teljen hát meg a Bárka küldetéses hittelt rendelkező, imádkozó, örömet sugárzó diákokkal, pedagógusokkal és szülőkkel, hogy életben maradjon az Isten népe, életté váljon minden körülötte, és az élő Krisztus sugározzék életén keresztül. Álljanak mellénk a kövek, az őseink, az utódaink ebben a nemes elhívásban pont ma, hogy életben maradjunk és dicsérhessük még sokáig ezeken a tájakon Istent.

SZAKÁCS ZOLTÁN, iskolalelkész,
Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium

Kárpát-medencei Református Kollégiumok közös tanévnyitója Nagyenyeden

A megújult nagyenyedi Bethlen Gábor Kollégium avatása utáni napon került sor a Kárpát-medencei református iskolák közös tanévnyitójára. A nagyenyedi vártemplomban tartott istentiszteleten Szegedi László egyházkerületi missziói előadó hirdette az ígét a harminchat református tanintézményből érkezett diáknak, valamint a nagy számban résztvevő helybéli gyülekezetnek.

Hosszú zászlósor állította meg Nagyenyed központjában a forgalmat néhány percre szeptember 18-án, vasárnap, amíg a nagyenyedi kollégiumból a Kárpát-medencei református iskolák képviselői átvonultak a vártemplomba. Gudor Botond nagyenyedi esperes liturgiai szolgálata után Szegedi László erdélyi generális direktor hirdette az ígét a gyülekezetnek az 1Móz 6,9-22 alapján. Az özönvíz előtti bárka építés történetéből hét fontos tanulságot vont le. Az első, hogy Isten egy személyes valóság, hiszen csak azzal lehet járni, csak azt tegezzük, becézzük, aki személyes, élő valóság. Továbbá észre kell venni, hogy Noé vállalta a másságot. Mindenki másképpen gondolkodott, mindezek ellenére ő külön úton járt. A kollégisták ma Noé-csoportokként kisebbségben vannak. Vajon mind vállaljuk az Isten kisebbségéhez való tartozást? A történetből azt is megtanulhatjuk, hogy a hívő ember nem hivalkodik. Noé azt tette, amit Isten parancsolt neki. Az Istennel járó ember kincseket ment, Noé az élet teljességét mentette meg. Istennel ugyanakkor nem szenvedünk bezártságban, Noé tudott a bárkába bezárva is szabad lenni. Ma GPS nélkül alig merünk elindulni bárhova is, a bárkának azonban nem volt kormányosa. Isten vezette és tartotta az irányt. Noétól kitartást is tanulhatunk, addig kell a kijelölt úton mennünk, amíg Isten megszabja. Isten mindig tudja, hogy mikor, meddig kell menni. Noé első dolga pedig az volt, hogy amikor elhagyta a bárkát, oltárt épít-

tett, hálát adott Istennek, és nem a külsőségek határozták meg a hálaadását.

Igehirdetés után a köszöntő beszédek során Brendus Réka a magyar Miniszterelnökség Nemzetpolitikai Államtitkárság főosztályvezető-helyettese, az iskola valamikori diákja személyes emlékei alapján elmondta, hogy a Bethlen Gábor kollégium a dél-erdélyi magyarság legfontosabb intézménye, ahova mindig jó visszatérni. Ahogy az iskola bennük nyomott hagyott, úgy hagytak ők is nyomot az iskola életében, és így kell a most felnövekvő nemzedéknek is nyomot hagynia majd.

Nagy Éva, a Tanügyminisztérium államtitkári kabinetigazgatója az értékek megőrzését, az összefogás fontosságát hangsúlyozta beszédében, a megőrzendő értékek közül az anyanyelvet emelte ki. Szerinte az anyanyelv és a hit összefonódik önazonosságunk tudatával.

Ábrám Tibor, a Magyarországi Református Egyház Zsinatának világi alelnöke a magyar református összetartozás jelszavát, a jól ismert ígét idézte fel: Isten nemzetsége vagyunk. Köszöntőjében több, a református egyház életében fontos eseményre emlékezett, amelyek a testvéri közösségvállalást erősítették. Ez a közösségvállalás mutatkozik meg abban is, hogy a Kárpát-medencei Református Oktatási Alap adománygyűjtésének köszönhetően minden kilencedik osztályt kezdő diák Bibliát kapott ajándékba az iskolai évkezdéskor. Ábrám Tibor utalt a reformáció emlékévé jubileumi honlapjára is, a reformáció ma nem csak egy cím, hanem jelszó, kell nekünk reformáció pont ma, hogy az ünnepségünk ne merüljön ki az emlékezésben.

Az istentisztelet keretében adták át a Bethlen-díjat is, amelyet idén Popper Cserepes Zsófia, a Lorántffy Zsuzsanna Református Gimnázium nyugalmazott tanára, igazgatója kapott. A laudációban kiemelték: a díjazott hitvallása, hogy Isten minden gyermekben értéket teremtett.

KISS GÁBOR

Keresztyénüldözés elleni hivatalt hozott létre a magyar kormány

A figyelemfelhívás és a humanitárius akciók koordinálása céljából hozta létre a kormány az Emberi Erőforrások Minisztériumában a keresztyénüldözés elleni helyettes államtitkárságot.

Balog Zoltán, a minisztérium vezetője az M1 aktuális csatornán és a Kossuth Rádió 180 perc című műsorában beszélt erről szeptember 7-én, szerda reggel.

A miniszter kiemelte: a világ lakosságának egyharmada keresztyén, és ők a világ legüldözöttebb vallási csoportja. A vallás elleni üldözésekkel összefüggő cselekmények 78 százaléka keresztyének ellen irányul: minden öt atrocitásból négyet keresztyének ellen követnek el, gyakran a Közel-Keleten, és a migránsválsággal érintett területeken is. Fontos, hogy legyen egy központ, amely felhívja a figyelmet erre a

problémára, hogy „ezt a dolgot komolyan kell venni” – hangsúlyozta.

Balog Zoltán elmondta, az esetekben segít a kormány, a humanitárius segítségnyújtásra is kiemelt figyelmet fordít. A miniszter hozzátette: többek között a helyettes államtitkárság feladata lesz a már megkezdett humanitárius munka folytatása, koordinálása. Példaként említette, hogy az iraki Erbilben keresztyén gyerekek számára építenek iskolát.

Elmondta: a helyettes államtitkárság létrehozása Orbán Viktor kormányfő vatikáni látogatásán merült fel. A helyettes államtitkárság Rétvári Bence felügyelete alá fog tartozni, és Török Tamás diplomata vezeti majd, aki évtizedek óta ezzel a területtel foglalkozik, korábban vatikáni munkát is végzett – tudósít az MTI.

Elindult a Magyar Református Egyház jubileumi honlapja

A reformacio.ma a reformációi emlékévre készülve hírekkel, interjúkkal, riportokkal, Kárpát-medencei eseménynaptárral, történelmi időkerékkel, kvizekkel és interaktív térképpel várja a látogatókat.

A protestáns világ 2017-ben ünnepli a reformáció kezdetének 500 éves jubileumát, a Kárpát-medence reformátussága mellett saját hitvalló közössége megalakulásának 450. évfordulóját is. Magyar református közösségünk kialakulásában ugyanis az 1567-es debreceni zsinat tekinthető mérföldkönek, melyen a helvét irányzatot követő protestánsok elfogadták a II. Helvét Hitvallást, és a Tiszántúlon létrehozták első egyházszervezetüket.

A Generális Konvent tanácskozásain többször is megerősítést nyert, hogy e kettős jubileumot a Kárpát-medence református egyházai közösen kívánják megünnepelni, valamint közösen kívánják felhívni egész társadalmunk figyelmét a reformáció máig ható, ma is élő lelkületére. „Hitünk szerint a reformáció nem ért véget a 16. században, megújító lelkületét ma is tapasztaljuk, mi is megélhetjük” – olvasható a nemrég elindult közös honlapon, melynek célja:

- hogy naprakészen hírt adjon a jubileumi időszak történéseiről, és bemutassa a reformáció ma is megnyilvánuló példáit;

- hogy információval szolgáljon a református közösségek jubileumi programjairól: a gyülekezeti eseményekről éppúgy, mint a regionális találkozókról, valamint a központi református, ökumenikus és állami programokról;

- valamint, nem utolsósorban, hogy élményszerűen tanítva bemutassa az elmúlt fél évezred legfontosabb állomásait és helyszíneit, kiemelkedő alakjait és máig ható cselekedeteiket, szellemiségüket.

Ennek megfelelően a weboldalon öt szekció található, melyek között a számítógép egerét görgetve, a billentyűzet kurzorbillentyűit használva, az érintőképernyőn jobbra lapozva vagy a menüpontokra kattintva navigálhatunk.

- Az Aktuális cikkek között hírek, gondolatébresztő írások, képes-szöveges beszámolók találhatók. A cikkek ajánló dobozaira kattintva felugró ablakban böngészhetők a rovatok és tartalmak.

- Jobbra haladva az Eseménynaptár eseményei között szűrhetünk időpont, helyszín és téma alapján. Egy-egy esemény részleteiért szintén az ajánlóra kell kattintani.

- Továbbra is jobbra tartva az Időkerékhez érkezünk, melyet léptetve az elmúlt öt évszázad református szempontból jelentős eseményeit, személyiségeit ismerhetjük meg rövid cikkek formájában. Ezek feltöltése jelenleg is folyamatban van.

- Megszerzett tudásunkat, jobbra görgetve vagy lapozva Kvizek kitöltésével tesztelhetjük is.

- Végül egy interaktív Térképhez jutunk, melyen helységekre lebontva böngészhetők a történelmi helyszínek, a jubileumi programok, valamint az azokról készült beszámolók.

Éneklő egyház

Hét énekkar bővülte el csodálatos hangjával a nagykárolyi kórustalálkozó közösségét.

Egyre több énekkar készül magyar szerzők darabjaiból, és egyre jellemzőbb, hogy gyülekezeti énekeket mutatnak be kórusok az egyházmezei seregszemen – állapította meg Geréb Miklós, a Nagykárolyi Református Egyházmezei zenei előadója, az esemény főszervezője.

A délután 3 órától kezdődő rendezvényen Vinczéné Pálfi Judit hirdetett ígét, aki a 146. zsoltár első két verse alapján prédikált. Isten dicséretére, a zsoltárok éneklésére buzdította a hallgatóságot. Azt kívánta, hogy Isten legyen mindenki életének a középpontjában. Ha Ő ott van, akkor lehet egy hosszú megtett út után – amit sok kóruspróba jelent – még hangosabban, és még szebben Istennek zsoltárt zengeni. Az egyházi zene iránt érdeklődők az érszodorói és tasnádszántói egyesített kamarakórus, a kaplonyi Septimo kórus, a Nagykároly-belvárosi, a Nagykároly-kertvárosi, a szaniszlói, a szilágypéri és a tasnádi énekkarok szolgálatát hallgathatták meg. Szakmai szempontból Berkesi Sándor, Liszt- és Magyar Örökség díjas karnagy és Orosz Otília Valéria egyházkerületi zenei előadó méltatták a kórusokat.

A seregszemen könyvbemutató is volt. Az *Énekeljétek, zengedeztetek Néki!* című kórusgyűjteményt Berkesi Sándor, a könyv szerkesztője ismertette. A kórustalálkozót követően Károli Gáspár halálának 425-ik évfordulója alkalmából kórusművet ismételt elő. Az ünnepi esemény szeretetvendégséggel zárult. Tukacs József házigazda az egyházközség gyülekezeti termébe invitálta a jelenlévőket.

Évforduló

JOHANN VALENTIN FURTMÜLLER
(1497k-1566)

450 éve, 1566. okt. 30-án hunyt el Johann Valentin Furtmüller német ref. teológus. Lp. Diessenhofenben (1524), ahol luth.

tanításai miatt elveszti állását; szülővárosa, Waldshut bapt. gyülekezetéhez csatlakozik (1524-25); zürichi (Fraumünster) slp. (1525); altstätteni (1528-31), rorschachi (1532-33) lp.; St. Gallenben asztalosműhelyt nyit (1534), a pestisbetegek lelkigondozója (1541), a Szt. Lőrinc-templom lp.-a (1542). A *Nun freut euch lieben Christen Leut'* kezdetű húsvéti ének szerzője.

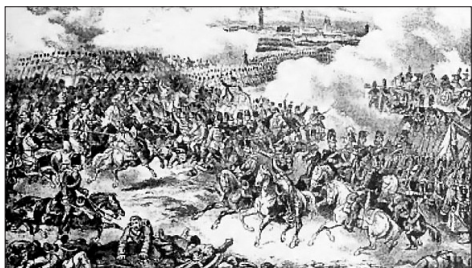
JOHANN JAKOB HESS (1741-1828)

275 éve, 1741. okt. 21-én szül. Johann Jakob Hess svájci ref. teológus. Neftenbachi slp. (1760-67); Zürichben fraumünsteri diak. (1777), grossmünsteri

lp. (1795); a zürichi gyülekezetek előljárója (Antistes) (1795-1828). A *Zürichi Bibliatársulat* társalapítója, elnöke (1812). A történeti Jézus-kutatás úttörője; a Jézus életéről szóló kötetei igen népszerűek voltak. Nem tévesztendő az azonos nevű svájci orientalistaival (1866-1949) ill. politikussal (1791-1857).

KISS JÓZSEF (1816-1905)

200 éve, 1816. okt. 22-én szül. Kiss József ref. lp., honvéd százados. Gyóni slp.; felsőiregi lp.; dunapataji hlp. Az 1848-49-es szabadságharcba őrmesterként sorozzák be; a tápióbicskei csata (1849. ápr. 4.) után főhadnagy; részt vesz Budavár ostromában (1849. máj.); a debreceni csata után (1849. aug. 2.) százados; a szabadságharc leverése után bujdosik. Az okleveles lelkészeknek adott amnesztia révén ismét lelkész: somi slp. (1850); kasszói (1850), somegyendrédi (1862) lp.

Salamon király korából származó hatalmas palotát találtak Izraelben

Salamon király korából származó, hatalmas, háromezer éves palota maradványait találták meg a régészek Gezerben, Izrael központi részén.

A régészek Salamon palotájának nevezték el az épület maradványait, mert noha nincs rá bizonyíték, hogy maga Salamon vagy más király megszállt volna ebben az palotában, de Salamon a Biblia szerint hatalmas építkezéseket folytatott Jeruzsálem mellett Hacorban, Meggidóban és Gezerben is.

A gezeri palota nagy központi udvar köré épült, és hatalmas méreteivel eltér egy szokásos korabeli háztól. Emellett – ellentétben egy átlagos épülettel – terméskő burkolta a falát, valamint a sarkokba hatalmas faragott köveket raktak, amelyeket csak palotáknál alkalmaztak.

Gezer városának története jóval a Salamon előtti korba nyúlik vissza. Ezt a vidéket már az Kr. e. negyedik évezredben, a rézkőkorszakban is lakták, 3400 évvel ezelőtt kánaániták népek éltek a településen, melynek lakossága szoros kapcsolatban állt a távoli egyiptomiakkal, amit egy, az előző ásatási szezonban talált, III. Amenhotepet ábrázoló kártus, vagyis hosszúkás keretes kép is bizonyít.

Az egyiptomi írásos emlékek is többször említik a várost: III. Thotmesz a karnaki templom falán bemutatta elfoglalását, és az Amarna-táblák is legalább kilencszer írnak róla. A régészeti leletek ezzel egybehangzóan jelzik, hogy az egyiptomiak a települést feldúlták.

A Bibliai szerint Dávid király a filiszteusoktól foglalta el a várost. A bibliai szövegek történeti hitelességét alátámasztják az egyik rétegben talált kétszínű filiszteus kerámiatöredékek, melyeket az amerikai régészcsoporthoz tartozó régészek találtak Gezerben. Az archeológusok filiszteus eredetűnek tartanak egy Gezerben talált hosszúnak, madárarcú nőalakot is, amely egy égei-tengeri istennőt ábrázolhatott.

Hasonló kerámialalakokra bukkantak korábban Asdódban, Timnában, Ekrónban vagy Askelonban, más filiszteus vidékeken végzett ásatásokon is. Ortiz szerint ugyanakkor az is lehetséges, hogy kereskedés révén kerültek a filiszteus kerámiák a kánaániták lakta Gezerbe, hiszen a város fontos kereskedelmi útvonalak kereszteződésében állt.

Az újonnan felfedezett palota az úgynevezett Salamon kaputól, egy már korábban feltárt, hatkamrás belső kaputól nyugatra fekszik. A Salamon név a kapu esetében is megtévesztő lehet, mivel kétséges, hogy maga a király járt-e valaha Gezerben.

A Biblia szerint egy egyiptomi uralkodó ajándékozta Gezer városát hozományként Salamon feleségének (egyik asszonyának, hiszen a legenda szerint hétszáz felesége és háromszáz ágyasa volt), a király újjáépítette a várost.

A régészek szerint az ásatások döntő bizonyítékokat szolgáltatottak arról, hogy a Biblia szövege történeti tényekre épült, ugyanis a leletek alapján a kései vaskorban, Kr. e. 1200-1000-ben lerombolták a várost, és a romokon egy új, erődítménnyel védett, palotával ékesített várost építettek a Kr. e. 10. század második felében, Salamon király korában – közli az MTI.

Fricska

Egy férfit nem hagy nyugodni a bűntudat, ezért elmegy a lelkészéhez lelkigondozói beszélgetésre. Elmondja a lelképásztornak, hogy éveken át dolgozott egy fatelepen, és rengeteg építőanyagot lopott el és hordott haza.

– És mégis mennyit vittél el? – kérdezi a lelkész.

– Elég sokat ahhoz, hogy a fiamnak felépítsek belőle egy házat, aztán még a lányom-

nak is. Később pedig magunknak építettünk egy nyaralót a feleségemmel.

– Hát ez tényleg súlyos bűn. Úgy gondolom, hogy bűnbánatra és kegyes életre van szükséged. Éppen most javítjuk a templomtetőt, ott elkelne a segítséged egy kis közmunkára!

– Kitűnő ötlet, tiszteletes úr! Maga csak hozzon egy ácsot, én pedig ingyen hozom a faanyagot!

HARANGSZÓ

A Királyhágómelléki Református Egyházkerület gyülekezeti lapja
ISSN 1221-0323
Megjelenik kéthetente.

Szerkesztőbizottság: Ghitea-Szabó József-Levente, Oroszi Kálmán, Ráczi Ervin, Szomor Attila, Tokár Sándor, Tötös Beáta, Wagner Erik. Felelős szerkesztő: Visky István. Tördelőszerkesztő: Petrikó Ildikó. Szerkesztőség: BH-410202 Nagyvárad, Sulyok István u. 9. sz. Tel.: 0726-242.824, 0259-435.386. E-mail: harangszoujsag@gmail.com. Honlap: www.kiralyhagomellek.ro, http://www.facebook.com/harangszoujsag, http://www.harangszoujsag.wordpress.com.

A lap terjesztése a lelkési hivatalokon keresztül történik. A szerkesztőség fenntartja magának a jogot, hogy a beérkező írásokat rövidített és szerkesztett formában közölje. Meg nem rendelt kéziratokat nem őrzünk meg és nem küldünk vissza.